

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Технології протидії політичним маніпуляціям»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Код і найменування спеціальності	052 Політологія
Тип і назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Політологія»
Курс, семестр	2 курс, 3 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 4 Загальна кількість годин – 120, із яких: лекцій – 16 год., семінарських занять – 24 год. Форма семестрового контролю – залік
Мова (-и) викладання	Державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Факультет обліку та фінансів, кафедра політології, історії і філософії
Контактні дані розробника (-ів)	<i>Викладач:</i> Приходько Сергій, к. політ. н., доцент, доцент кафедри політології, історії і філософії <i>Контакти:</i> ауд. 458, навчальний корпус № 4 <i>e-mail:</i> serhii.prykhodko@pdau.edu.ua <i>Сторінка викладача:</i> https://www.pdau.edu.ua/people/prihodko-sergiymikolayovich

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Вибіркова фахова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, які передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми: «Методологія сучасних політологічних досліджень», «Актуальні проблеми сучасної політики», «Політичне моделювання і прогнозування», «Політична регіоналістика».
Компетентності	<i>Загальні:</i> ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК07. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми. ЗК09. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. <i>Спеціальні (предметні, фахові):</i> СК03. Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів. СК04. Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування. СК06. Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.
Програмні результати навчання	ПР02. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або

	<p>галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань.</p> <p>ПРО4. Приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень.</p> <p>ПРО6. Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів.</p> <p>ПРО7. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності.</p>
--	--

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)

ОК сприяє набуттю комплексу соціальних навичок (soft skills), важливих для сучасного фахівця: критичне мислення і аналіз, толерантність, організація командної роботи, вміння проводити переговори та вирішувати конфлікти, вміння ставити та досягати поставлених цілей, управляти часом, цілеспрямованість, презентаційні навички, навички публічного виступу, ефективної комунікації, стресостійкість, креативність

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сформувані у здобувачів вищої освіти систему знань з теорії і практики сучасних політичних маніпулятивних технологій, механізмів протидії маніпуляціям.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

- Тема 1. Поняття політичної комунікації.
- Тема 2. Політичні технології як механізм політичних комунікацій.
- Тема 3. Маніпулятивні політичні технології: поняття і види.
- Тема 4. Види маніпулятивних технологій.
- Тема 5. Інформаційні маніпулятивні технології.
- Тема 6. Медіаграмотність та принципи споживання інформації.
- Тема 7. Критичне мислення як засіб протистояння маніпуляціям.
- Тема 8. Протидія маніпуляціям під час виборчих кампаній.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ

Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, творчий, проблемно-пошуковий, створення ситуації новизни навчального матеріалу, використання життєвого досвіду, метод мозкового штурму, проєктування професійних ситуацій та проєктна діяльність; використання мультимедійних презентацій; дистанційне навчання.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання	Наведені у Додатку до силабусу
---	--------------------------------

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

- щодо виконання та перескладання термінів та	усі завдання, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані у встановлений термін; роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчий бал (-30%). Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин із дозволу деканату. Повторне проходження контрольного заходу із навчальної дисципліни для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів. Отримана оцінка у разі другого повторного проходження контрольного заходу є
--	---

	остаточною
- ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ	здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.
- ЩОДО ВІДВІДУВАННЯ ЗАНЯТЬ	відвідування лекційних і семінарських занять здобувачами вищої освіти є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача
- ЩОДО ЗАРАХУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕФОРМАЛЬНОЇ / ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ	на здобувачів вищої освіти поширюється право на визнання результатів навчання, здобутих у неформальній / інформальній освіті. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах (Prometheus, Coursera, ВУМ online, EdEra тощо). Особливості неформального / інформального навчання та процедури перезарахування їх як освітнього компонента або його частини регламентовані «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету»
- ЩОДО ОСКАРЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ	після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Порядок оскарження результатів оцінювання здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті».

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди : підручник. Київ : Ліра-К, 2020. 254 с.
2. Жарков Я. М. Інформаційно-психологічне протиборство (еволюція і сучасність) : монографія. Київ : ПАТ «Віпол», 2013. 248 с.
3. Інформаційно-психологічне протиборство : підручник. Київ : ПАТ «ВІПОЛ», 2018. 386 с.
4. Курбан, О. В. PR у маркетингових комунікаціях : навч. посіб. Київ : Кондор, 2016. 246 с.
5. Медіаосвіта та медіаграмотність : підручник / за наук. ред. В. В. Різуна. Київ : Центр вільної преси, 2012. 352 с.
6. Сучасні технології нейролінгвістичного програмування : навч. посіб. / за заг. ред. С. О. Гнатюка, О. А. Смірнова, В. М. Петрика. Київ : ВД «Сварог», 2020. 200 с.
7. Світова гібридна війна: український фронт : монографія / за заг. ред. Горбуліна В. П. Київ : НІСД, 2017. 496 с.

Допоміжні

1. Відповідальна політика в сучасній Україні: ілюзії та реалії / за ред. О. М. Майбороди. Київ : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2021. 252 с.
2. Гапій В. Е. Пропаганда як інструмент впливу на підсвідомість людини в сучасній Україні. *Молодий вчений*. 2018. № 1 (53). С. 636-640.
3. Даниленко С. Перевтілення демократії в інформаційну добу: роль нових медіа та громадянського комунікування. *Політичні дослідження*. 2021. № 1. С. 90-105.

4. Єфтені Н. Технології політичного маніпулювання. *Актуальні проблеми політики*. 2018. Вип. 61. С. 208-214.
5. Мошак Д. Сучасні політичні маніпуляції: політико-комунікаційний та політико-технологічний виміри. *«Політикус»*. Науковий журнал. 2020. Вип. 4. С. 42-46.
6. Почепцов Г. Г. Пропаганда 2.0. Харків : Фоліо, 2018. 796 с.
7. Propaganda and mass persuasion: a historical encyclopedia, 1500 to the present. New York : ABC-CLIO, 2018. 318 p.
8. Stephenson W. Play Theory of Mass Communication. Chicago : Transaction Publishers, 2017. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journalpaper/2017/nov/6677/cebenko.pdf>
9. Morgan S. Fake news, disinformation, manipulation and online tactics to undermine democracy. *Journal of Cyber Policy*. 2018. Volume 3, Issue 1. P. 39–43.

Інформаційні ресурси

1. Американська асоціація політичних наук. URL: <https://www.apsanet.org/>
2. Асоціація політичних наук, Об'єднане Королівство. URL: <https://www.psa.ac.uk/>
3. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. URL: <http://www.ipiend.gov.ua/>
4. Медіапсихологія і медіа освіта. URL: <http://www.mediaosvita.org.ua>
5. Міжнародна асоціація політичних наук. URL: <https://www.ipsa.org/>
6. Міжнародний центр перспективних досліджень. URL: <http://icps.com.ua/>
7. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
8. Про захист суспільної моралі : Закон України від 20.11.2003 № 1296-IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1296-15>
9. Український незалежний центр політичних досліджень. URL: <http://www.ucipr.org.ua/ua/>

**Реквізити
затвердження**

Затверджено на засіданні кафедри політології, історії та філософії.
Протокол від 02.09. 2024 р. № 1.

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів із навчальної дисципліни

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти				Разом
	Виступи на семінарах	Розв'язування тестів	Виконання завдань самостійної роботи	Написання проєкту	
Тема 1. Поняття політичної комунікації.	5		2	12	7
Тема 2. Політичні технології як механізм політичних комунікацій.	5		2		7
Тема 3. Маніпулятивні політичні технології: поняття і види.	10 (5+5)		2		12
Тема 4. Види маніпулятивних технологій.	10 (5+5)		2		12
Тема 5. Інформаційні маніпулятивні технології.	10 (5+5)		2		12
Тема 6. Медіаграмотність та принципи споживання інформації.	5		2		19
Тема 7. Критичне мислення як засіб протистояння маніпуляціям.	10 (5+5)		2		12
Тема 8. Протидія маніпуляціям під час виборчих кампаній.	5		12		2
Разом	60	12	16	12	100

Шкала та критерії оцінювання

Шкала та критерії оцінювання опитування на семінарських заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	здобувач вищої освіти ґрунтовно і послідовно викладає вивчений навчальний матеріал, виявляє повне розуміння його змісту; обґрунтовує власні думки; демонструє на високому рівні знання принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів, наводить необхідні приклади, аргументує їх; активно бере участь у дискусіях, виявляє ініціативу; демонструє на високому рівні базові знання проблем політичних маніпуляцій та способів протидії їм, вміння аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування
4	здобувач вищої освіти ґрунтовно і послідовно викладає вивчений навчальний матеріал, виявляє належне розуміння його змісту, але припускається незначних помилок, які самостійно виправляє після зауважень викладача; демонструє на належному рівні знання принципів здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів, наводить необхідні приклади, аргументує їх; бере участь у дискусіях; виявляє ініціативу; демонструє на достатньому рівні базові знання проблем політичних маніпуляцій та способів протидії їм

3	здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння тематики навчальної дисципліни, викладає матеріал не досить повно, не завжди глибоко і переконливо обґрунтовує власні думки; пов'язує теоретичний матеріал з практичними вміннями з допомогою викладача; участь у дискусіях, диспутах бере не охоче, не виявляє ініціативу; демонструє на середньому рівні базові знання принципів здійснення влади та публічної політики, проблем політичних маніпуляцій та способів протидії їм; вибудовує свою навчальну діяльність на базі етичних принципів та персональної відповідальності
2	здобувач вищої освіти під час відповіді демонструє елементарний рівень засвоєння навчального матеріалу, викладає його непослідовно і невпевнено, допускається значних принципових помилок у викладенні фактів, що спотворюють їх зміст, досить фрагментарно відтворює основні категорії з дисципліни; аналіз влади та урядування, політичних систем, інститутів та режимів, політичних процесів та політичної поведінки здійснює на поверхневому рівні
1	здобувач вищої освіти не виявляє знань більшої частини навчального матеріалу, допускає суттєві помилки, що можуть спотворювати зміст питань; не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати власні думки і відчуває труднощі під час добору прикладів та поєднання теорії з практичними навичками; демонструє на низькому рівні базові знання проблем політичних маніпуляцій та способів протидії їм
0	відповідь відсутня

Шкала та критерії оцінювання розв'язування тестів

Кількість балів	Критерії оцінювання
Кожна правильна відповідь – 0,5 балів	
11-12	Продемонстрований високий рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання
7-10	Продемонстрований достатній рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання
4-6	Продемонстрований задовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання
2-4	Продемонстрований низький рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання
0-1	Продемонстрований незадовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Завдання самостійної роботи з теми виконані відповідно до методичних рекомендацій у повному обсязі з демонструванням уміння застосовувати необхідну інформацію, знання, методи та інструменти для організації результативної та ефективної освітньої діяльності; здобувач вищої освіти застосовує творче мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем в навчальній діяльності для реалізації програмних результатів навчання, демонструє здатність навчатись, вибудовуючи свою діяльність на базі етичних принципів та персональної відповідальності.
1	Завдання самостійної роботи виконані частково, або мають неточності чи незначні помилки з частковим демонструванням уміння застосовувати необхідну інформацію, знання, методи та інструменти для організації результативної та ефективної освітньої діяльності; здобувач вищої освіти не застосовує творче мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем в навчальній діяльності.
0	Завдання самостійної роботи не виконані, або виконані повністю неправильно.

Шкала та критерії оцінювання написання проєкту

Кількість балів	Критерії оцінювання
10-12	на високому рівні виконані всі вимоги до написання і захисту проєкту; визначена проблема й обґрунтована її актуальність; зроблений аналіз різних поглядів на проблему науковців; сформульовані чіткі завдання дослідження; логічно викладена власна позиція; зміст проєкту відповідає визначеній проблематиці; сформульовані висновки відповідно до завдань; на додаткові питання надані правильні відповіді; проєкт підготовлений з дотриманням принципів професійної етики, персональної відповідальності, автономної та якісної роботи щодо поставлених завдань і взятих обов'язків, академічної доброчесності; під час захисту були продемонстровані на високому рівні навички ділової комунікації, професійної етики
7-9	на достатньому рівні виконані всі вимоги до написання і захисту проєкту; визначена проблема й обґрунтована її актуальність; сформульовані чіткі завдання дослідження; висновки визначені відповідно до завдань; дотримані вимоги до зовнішнього оформлення; відповіді на додаткові питання є достатніми; проєкт підготовлений з дотриманням принципів професійної етики, персональної відповідальності, автономної та якісної роботи щодо поставлених завдань і взятих обов'язків, академічної доброчесності, в процесі доповіді демонструє на достатньому рівні сформовані навички ділової комунікації, професійної етики
4-6	основні вимоги до проєкту і його захисту виконані, але при цьому допущені деякі недоліки; не обґрунтовано актуальність проблеми, висновки не чіткі; наявні певні неточності у викладенні матеріалу; на додаткові питання дані неповні відповіді; здобувач вищої освіти в процесі доповіді демонструє на середньому рівні сформовані навички ділової комунікації, професійної етики.
1-3	є істотні відступи від вимог, зокрема, тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки в змісті проєкту або при відповіді на додаткові питання; висновки відсутні; здобувач вищої освіти в процесі доповіді не розкриває у достатньому обсязі тему проєкту; демонструє на низькому рівні сформовані навички ділової комунікації, професійної етики
0	проєктна робота не виконана